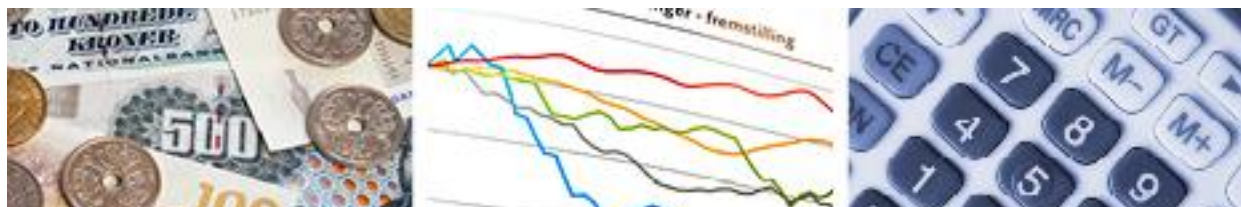




Dansk Industri

november 2015



Behov for en stram finanslov

Regeringen har lagt op til at stramme finanspolitikken i 2016 og indlægge en sikkerhedsmargin til budgetlovens grænse. DI bakker op om at stramme finanspolitikken for at overholde de finanspolitiske rammer i form af budgetlov, EU's stabilitets- og vækstpagt og det mellemfristede mål og strukturel balance i 2020. Derudover kan en opstramning af finanspolitikken bidrage til et roligt opsving, som ikke ender i alvorlige mangelsituationer på arbejdsmarkedet.

Af Chefkonsulent Kirstine Flarup Toftthøj, kift@di.dk, 33774649

Regeringen ønsker sikkerhedsmargin til krav i budgetlov

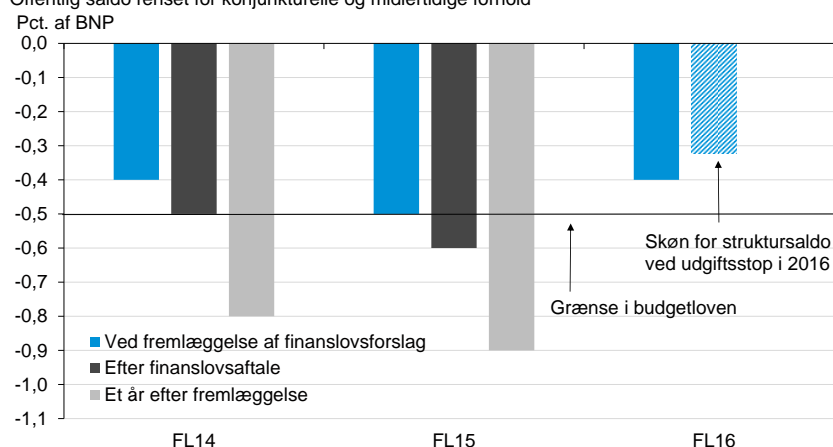
Det fremgår af budgetloven, at regeringen ikke må fremsætte et forslag til finanslov, der indebærer et strukturelt underskud i finanslovsåret på mere end 1/2 pct. af BNP. Regeringens finanslovsforslag for 2016 indebærer et strukturelt underskud på 0,4 pct. af BNP, hvilket efterlader en lille sikkerhedsmargin til budgetlovens krav.

Store revisioner i struktursaldoen de seneste to finansår

Udviklingen i Finansministeriets skøn for den strukturelle saldo for de seneste to budgetår viser, at der er usikkerhed forbundet med skønnet for den strukturelle saldo. De sidste to år er den strukturelle saldo blevet forværret med ca. 0,4 pct. af BNP fra første skøn ved fremlæggelsen af finansloven til opgørelsen et år senere.

Udvikling i Finansministeriets skøn for strukturel saldo

Offentlig saldo renset for konjunkturelle og midlertidige forhold



Kilde: Økonomisk redegørelse fra august 2013, december 2013, august 2014, december 2014 og Budgetoversigt fra september 2015 og DI-beregninger.

Sikkerhedsmargin bør måske være større

Derfor er det fornuftigt at planlægge efter at have en vis margin til budgetlovens saldogrænse. I lyset af erfaringerne fra de seneste par år kan der endda være behov for en større buffer, end regeringen lægger op til.

Regeringen planlægger efter en realvækst i det offentlige forbrug på 0,3 pct. i 2016. Hvis de reale udgifter i stedet holdes i ro fra 2015 til 2016 skønnes det, at den strukturelle saldo kan forbedres med knap 0,1 pct. af BNP og dermed give en lidt større sikkerhedsmargin til budgetlovens saldogrænse.

Efter regeringens fremlæggelse af finanslovsforslaget kan der i henhold til budgetlovens bestemmelser ikke gennemføres diskretionære tiltag, der indebærer en væsentlig svækkelse af den strukturelle saldo, hvis det strukturelle underskud udgør 0,5 pct. af BNP. Det er altså ikke tilladt at indgå en finanslovsaftale eller andre politiske aftaler, der bringer det strukturelle underskud over 1/2 pct. af BNP.

Ændrede skøn har forværret saldoen

I forbindelse med både finansloven for 2014 og 2015 blev skønnet for det strukturelle underskud opjusteret efter finanslovsaftalen. I begge tilfælde skyldes opjusteringen imidlertid andre forhold end den politiske aftale, herunder ændrede skøn for de offentlige indtægter i 2014 og udgifter til asylområdet i 2015.

Som udviklingen de seneste år tydeligt viser, kan andre forhold end politiske aftaler således indebære væsentlige forværringer af den strukturelle saldo.

Budgetlovens betingelser sikrer overholdelse af EU's krav.

Sammenhæng mellem budgetlov og EU's stabilitets- og vækstpagt

Budgetlovens underskudsgrænse er fastsat med henblik på at sikre, at den offentlige økonomi under et konjunkturtilbageslag ikke overskrider underskudsgrænsen i EU's stabilitets- og vækstpagt på 3 pct. af BNP.

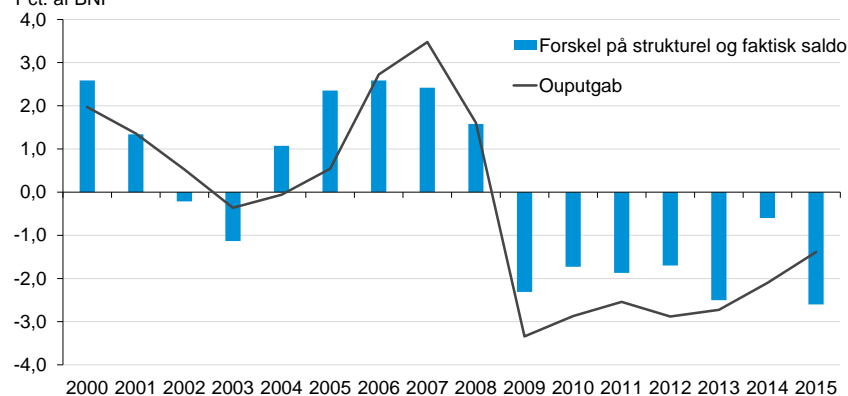
Konjunkturerne har historisk påvirket saldoen med op til 2½ pct. af BNP

I løbet af den seneste lavkonjunktur har der i flere omgange været en forskel mellem den strukturelle og den faktiske saldo på ca. 2½ pct. af BNP. Det kan i grove træk tolkes som virkningen af konjunkturtilbageslaget, idet den strukturelle saldo er renset for konjunkturrelle og andre midlertidige forhold. Konjunktursving påvirker således de offentlige finanser relativt kraftigt – også sammenlignet med andre lande. Det afspejler blandt andet, at vi har relativt høje skatter og indkomstoverførsler.

Konjunkturerne effekt på den offentlige saldo

Forskellen på Finansministeriets skøn for faktisk og strukturel saldo

Pct. af BNP



Anm: Den faktiske saldo er i årene 2012-2015 renset for midlertidige engangsudgifter og -indtægter i form af efterlønsudbetaling og omlægning af kapitalpensioner. Der er tale om enkeltstående politiske beslutninger, der renses ud af den strukturelle saldo og ikke er knyttet til konjunktursituationen.

Kilde: Finansministeriet og DI-beregninger

Hvis 3 pct.-grænsen overskrides, kan vi blive pålagt finanspolitiske stramninger

Et land kan i henhold til EU's stabilitets- og vækstpagt blive pålagt at gennemføre en konsolidering af de offentlige finanser, hvis det faktiske underskud overstiger 3 pct. af BNP og kommissionen vurderer, at overskridelsen ikke er begrænset og/eller ikke er midlertidig. Det skete for Danmark i 2010, hvor vi blev pålagt at gennemføre en finanspolitisk stramning på gennemsnitligt ½ pct. om året i de årene 2011-13, selvom økonomien på daværende tidspunkt var præget af lavkonjunktur.

Henstillingen gav anledning til Aftale om genopretning af dansk økonomi. Med aftalen blev der gennemført diskretionære tiltag i form af besparelser og reformer, som forbedrede saldoen i 2013 med 24 mia. kr.

I forhold til andre lande i EU havde Danmark et godt udgangspunkt på de offentlige finanser, da krisen kom, og det gav os mulighed for at understøtte økonomien bedre end andre lande. Vi var således i stand til at holde hånden under økonomien i 2009, mens de fleste andre EU-lande måtte trykke voldsomt på bremsen. Men på trods af vores relativt gode udgangspunkt måtte vi dog alligevel i årene efter stramme finanspolitikken betydeligt midt i lavkonjunktoren.

Overholdelse af budgetloven beskytter mod ny henstilling

Ved at overholde budgetlovens krav til den strukturelle saldo, beskyttes dansk økonomi i et vist omfang mod igen at ende i en

situation, hvor vi får dikteret rammerne for den økonomiske politik fra EU.

Offentlige underskud siden 2009

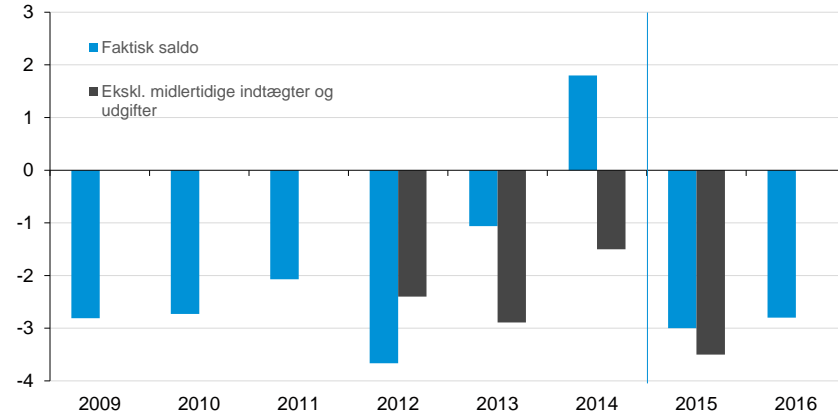
På tide at rette op på de offentlige underskud

Som følge af krisen har den offentlige saldo været i underskud siden 2009. På overfladen tegner saldoen bedre i 2013 og 2014, men det skyldes især midlertidige indtægter fra omlægning af kapitalpensionsbeskatning, som reelt blot er en fremrykning af fremtidige skattebetalinger.

Finansministeriet forventer, at det offentlige underskud vil ligge tæt på 3 pct. i både 2015 og 2016 på trods af, at saldoen også i 2015 vil være begunstiget af ekstraordinære indtægter fra omlægning af pensionsordninger.

Mange år med offentlige underskud

Udviklingen i den faktiske offentlige saldo
Pct. af BNP



Kilde: Danmarks Statistik og Finansministeriet. I 2012 påvirkes saldoen af midlertidige udgifter i forbindelse med udbetalingen af efterlønssbidrag. I 2013-2015 påvirkes saldoen af midlertidige indtægter i forbindelse med

De offentlige finanser skal rettes op, når konjunkturerne vender

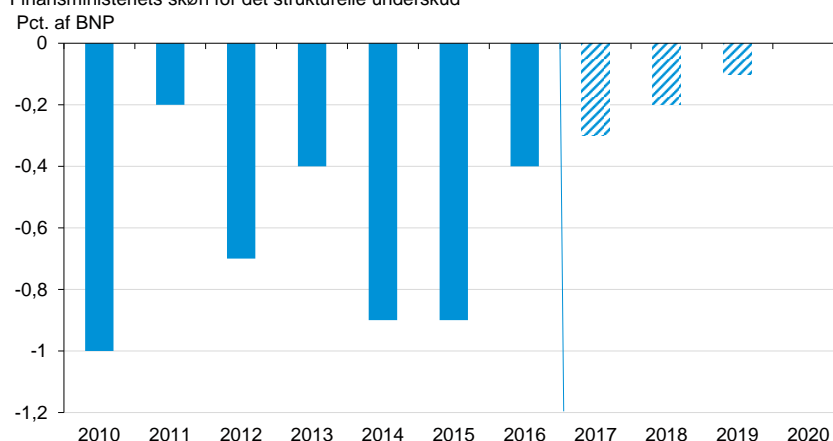
Det er fornuftigt og naturligt, at den offentlige saldo er i underskud i nogle år, mens konjunkturerne er dårlige. Men når der er udsigt til, at konjunkturerne vender, så bør der også stiles efter en bedring af de offentlige finanser.

Konjunkturgenopretningen vil i sig selv forbedre den faktiske saldo i takt med, at de ledighedsrelaterede udgifter falder og skatteindtægterne stiger, når beskæftigelsen stiger.

Der er imidlertid også behov for en konsolidering af saldoen ud over det, som følger af konjunkturgenopretningen. Det er regeringens mål, at den strukturelle saldo skal være i balance i 2020. For at undgå en stor og pludselig opstramning af de offentlige finanser bør der planlægges en gradvis konsolidering frem mod 2020 efter flere år med store strukturelle underskud i krise-årene.

Store strukturelle underskud

Finansministeriets skøn for det strukturelle underskud



Kilde: Finansministeriet, *Opdateret 2020-grundlag, september 2015*

De finanspolitiske rammer i form af budgetlov og mellemfristede mål om balance i 2020 tilsiger således, at finanspolitikken bør strammes. Hvis man ser på den aktuelle konjunktursituation underbygges behovet for at stramme finanspolitikken.

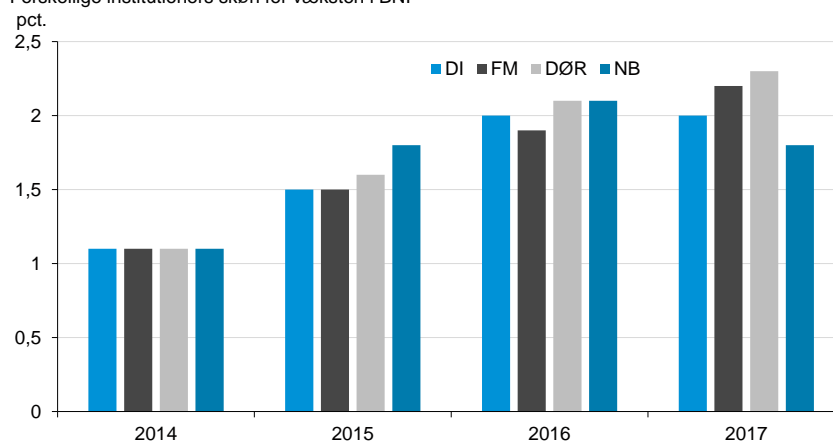
Udsigt til pæn vækst i 2016 og 2017

Udsigt til stigende vækst og beskæftigelse

Blandt de økonomiske prognosemagere er der generel enighed om, at væksten i BNP vil tiltage de kommende år. Dansk Industri, Finansministeriet, De Økonomiske Råd og Nationalbanken skønner alle en vækst på mindst 1½ pct. i 2015 og ca. 2 pct. i 2016 og 2017.

Tiltagende vækst i de kommende år

Forskellige institutioners skøn for væksten i BNP



Kilde: Dansk Industri (Prognose fra august 2015), Finansministeriet (Opdateret 2020-forløb fra september 2015), Det Økonomiske Råd (Dansk Økonomi, Efterår 2015), Nationalbanken (Kvartalsoversigt, 3. kvartal 2015)

Outputgabet indsnævres

Den tiltagende vækst afspejler, at økonomien efter nogle dårlige år er på vej tilbage til mere normale forhold. Siden krisen indtraf i 2008, har BNP i Danmark ligget under sit strukturelle niveau – outputgabet er negativt. Der er forskellige vurderinger af, hvor langt økonomien er fra sit strukturelle niveau, men der er enighed om, at den skønnede vækst de kommende år vil overstige

den strukturelle vækst i økonomien, hvorved outputgabene gradvist vil indsnævres. I takt med at væksten tiltager, ventes beskæftigelsen også at stige til sit strukturelle niveau.

Risiko for flaskehalse

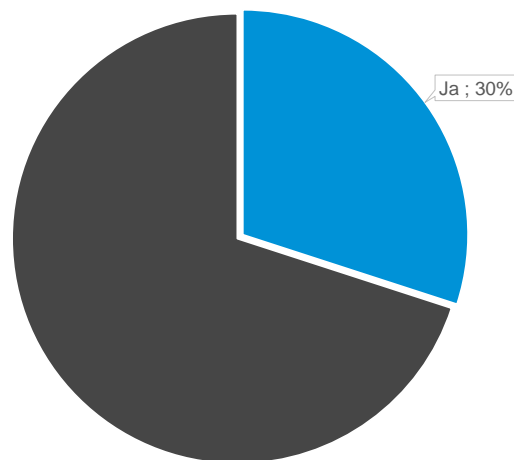
Selvom beskæftigelsen for tiden ligger under sit strukturelle niveau, er der allerede nu begyndende mangel på arbejdskraft for visse faggrupper og i visse dele af landet.

Begyndende rekrutteringsvanskeligheder

I DI's undersøgelse af det lokale erhvervsklima melder en tredjedel af DI's medlemsvirksomheder, som har søgt efter arbejdskraft, at de har rekrutteret forgæves.

Hver tredje virksomhed har allerede svært ved at finde medarbejdere

Har din virksomhed inden for det seneste år forgæves forsøgt at rekruttere nye medarbejdere?



Kilde: DI's Lokale Erhvervsklima 2015. 7100 virksomheder er blevet spurgt.

Rekrutteringsvanskeligheder kan brede sig

Virksomhederne har længe haft vanskeligt ved at få tilstrækkeligt mange ingeniører og personer med særlige tekniske kompetencer. Problemet breder sig nu til det faglærte område, hvor virksomhederne melder om mangel på værktøjsmagere, industriteknikere og smede. I takt med at konjunkturerne bliver bedre, er det sandsynligt, at flere områder både faglige og geografiske vil opleve flaskehalsproblemer.

Finanspolitikken bør ikke være ekspansiv

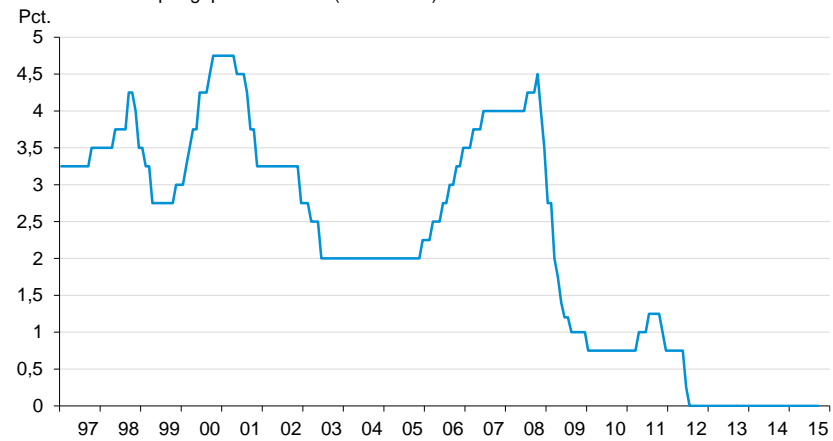
I lyset af, at væksten ventes at være tiltagende, outputgabene ventes at lukke gradvist de kommende år og der er begyndende rekrutteringsvanskeligheder for visse typer af arbejdskraft bør der ikke føres ekspansiv finanspolitik af hensyn til konjunkturerne.

Pengepolitikken understøtter aktiviteten

Finanspolitikken skal også planlægges under hensyntagen til pengepolitikken, som for tiden er meget lempelig. De pengepolitiske renter er historisk lave, hvilket sammen med ECB's kvantitative lempelser i høj grad understøtter økonomien.

Historisk lavt renteniveau understøtter aktiviteten

Nationalbankens pengepolitiske rente (diskontoen)



Kilde: Danmarks Nationalbank

I lyset af at pengepolitikken isoleret set bidrager til at øge væksten, styrkes argumenterne for at føre en særligt stram finanspolitik.

En finanspolitisk stramning kan bidrage til roligt op-sving

En finanspolitisk stramning kan således afbalancere pengepolitikens aktivitetsvirkning, være med til at sikre et roligt opsving og dermed reducere risikoen for, at opsvinget får for meget fart på og ender i alvorlige mangelsituationer på arbejdsmarkedet.